

Міністерство освіти і науки України
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
Кафедра документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах

НАУКОВА РОБОТА:
УЧАСТЬ МОЛОДІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ЕКОТУРИЗМУ
НА ЛОХВИЧЧИНІ

Виконали:
студентки групи ДІД-31
Інституту економіки, управління та
інформаційних технологій
Карпенко Юлія Юріївна
Пащенко Юлія Володимирівна

Науковий керівник: д.і.н., професор
Оніпко Тетяна Володимирівна

Полтава – 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ЕКОТУРИЗМ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ АКТИВНОГО ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ У СІЛЬСЬКИХ РЕГІОНАХ.....	6
1.1 Сутність та функції екотуризму.....	6
1.2 Правова основа екотуризму та його види.....	10
1.3 Передумови розвитку екотуризму на Полтавщині.....	12
РОЗДІЛ 2 УЧАСТЬ МОЛОДІ В ОРГАНІЗАЦІЇ АКТИВНОГО ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ЛОХВИЧЧИНИ.....	16
2.1 Підґрунтя для налагодження відпочинку на природі.....	16
2.2 Залучення молоді до організації екотурів на Лохвиччині	20
2.3 Створення гуртка «Школа виживання» в селі Вирішальне.....	21
РОЗДІЛ 3 ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ І ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЕКОТУРІВ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ: «ЛОХВИЧЧИНА МУЗИЧНА: ВІД КЛАСИКИ ДО РОК-МУЗИКИ».....	26
ВИСНОВКИ.....	35
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	36
ДОДАТОК	

ВСТУП

Одним із найпоширеніших видів сучасного туризму є екологічний туризм, або екотуризм. Його розвитку сприяє надзвичайна різноманітність природи Землі, прагнення людей її пізнати. Те саме стосується й України, яка також має величезні природні багатства, які до цього часу залишаються порівняно мало освоєними.

Популяризація здорового способу життя нині є важливою умовою збереження генотипу української нації. З огляду на це розвиток екологічного туризму в різних регіонах України повсякчас набуває актуальності. Залучення молоді до не лише до участі, але й налагодження екомаршрутів стало вимогою часу, оскільки такого роду діяльність сприяє активному відпочинку дітей, підлітків та студентів і задоволенню їх культурно-пізнавальних потреб. Разом з тим використання екомаршрутів сприяє як екологічному, так і національно-патріотичному вихованню молоді, формуванню їх активної громадянської позиції.

Рішенням третьої сесії Полтавської обласної ради сьомого скликання від 29.01.2016 № 32 була створена «Обласна програма розвитку туризму і курортів на 2016-2020 роки».

Програма розроблена відповідно до чинного законодавства України і враховує основні вимоги законів України «Про туризм», «Про курорти» та спрямована на реалізацію положень Стратегії розвитку туризму і курортів, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2008 р. № 1088-р.

Дана програма спрямована на розв'язання істотних проблем розвитку туризму і діяльності курортів на території Полтавської області, а саме:

- нераціональне використання туристичних ресурсів області, зокрема природно-рекреаційних ресурсів та об'єктів історико-культурної спадщини;
- невідповідність об'єктів туристичної інфраструктури і туристичних послуг сучасним вимогам щодо технічної та функціональної якості;
- недосконалість системи державного управління туризмом і діяльністю курортів, низька ефективність взаємодії центральних і місцевих органів

виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, приватного сектору і громадськості в управлінні розвитком туризму і діяльності курортів тощо;

– підвищення професійного рівня кадрів щодо забезпечення діяльності туристичної галузі.

Саме завдання програми, а також аналіз авторами роботи досвіду участі молоді Полтавщини в розвитку екотуризму зумовлюють актуальність обраної наукової теми, її мету і завдання.

Метою наукового дослідження є розробка проекту щодо залучення молоді до організації та розвитку екотуризму на Лохвичинні.

Об'єкт дослідження– процес становлення екотуризму як засобу організації активного дозвілля молоді у сільських регіонах України.

Предмет дослідження –прикладні засади організації екотуризму на Лохвичинні та участь в ній молоді.

Вибір району дослідження був пов'язаний з тим, що на Лохвичинні донині туристичні маршрути, зокрема екотури, розроблені гірше порівняно з іншими районами Полтавської області. Проте Лохвицький район має унікальне природне середовище, яке складається із лісів, перелісків, луків, річок, ставків, де є гарні умови для налагодження відпочинку для різних категорій населення, організації родинного дозвілля.

Завдання наукової роботи:

- з'ясувати сутність та розкрити функції екотуризму;
- висвітлити правову основу екотуристичної діяльності в Україні;
- виявити основні види екотуризму;
- проаналізувати передумови розвитку екотуризму на Полтавщині;
- дослідити природний потенціал краю для налагодження активного відпочинку молоді в умовах природного середовища на Лохвичинні;
- розробити проект щодо залучення молоді до організації екотуру в Лохвицькому районі Полтавської області;
- запропонувати заходи щодо створення гуртка «Школа виживання» в селі Виршальне на базі Виршальненської ЗОШ I-III ступенів;

– спроектувати екотур культурно-пізнавального спрямування «Лохвиччина музична: від класики до рок-музики» за участі молоді та органів місцевого самоврядування.

Методи дослідження. Наукові дослідження проводились із застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів, а саме: методів узагальнення та аналізу – під час збору і дослідження відомостей щодо стану розвитку екотуризму на Полтавщині, у тому числі Лохвицького району.

Таблично-графічний і порівняльний методи – для наочного відображення окремих показників за районами Полтавської області щодо наявності так званих «зелених садиб» для відпочинку на природі.

Ілюстративний метод і метод прогнозування були використані для наочного підтвердження природного потенціалу Лохвиччини і для підтвердження доцільності розробки екотуру культурно-пізнавального спрямування «Лохвиччина музична: від класики до рок-музики» із зазначенням місць відпочинку.

Порівняльний метод був застосований для визначення позитивних і негативних сторін екотуризму.

Метод синтезу – під час розробки шляхів залучення сільської молоді до організації відпочинку в природному середовищі;

Соціальне опитування молоді Лохвиччини з подальшим аналізом отриманих даних було проведено з метою дослідження і аналізу щодо актуальності теми екотуризму і свідчення того, чи відомо щось про це серед молоді сільської місцевості.

Структура та обсяг наукової роботи. Наукова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань, щовміщує 39 найменувань. Робота викладена на 38 сторінках друкованого тексту, в тому числі має 1 додаток, 2 таблиці і 15 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ЕКОТУРИЗМ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ АКТИВНОГО ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ У СІЛЬСЬКИХ РЕГІОНАХ

1.1 Сутність та функції екотуризму

Термін «екотуризм» набув поширення у 80-х роках ХХ ст. і з того часу стає все уживанішим. На сьогодні існує чимало визначень екотуризму. Узагальнивши їх, можна сформулювати таке: екотуризм – це туризм у місця з відносно незайманою природою, до цінних у природному відношенні об'єктів з метою отримання задоволення від перебування на природі, розширення знань про неї та оздоровлення.

Уперше цей термін запропонував у 1980 р. мексиканський економіст Гектор Цебаллос-Ласкурейн (CeballosLascurain). На його думку, екологічний туризм означає поєднання подорожі з дбайливим ставленням до природи й дозволяє поєднати радість знайомства з нею та вивчення зразків флори й фауни з можливістю сприяти їх захисту.

Головною причиною виникнення екотуризму можна вважати зміни суспільного життя: концентрація людей у містах, зменшення фізичних навантажень молоді, отримання більших можливостей подорожувати, зокрема, у віддалені райони Землі.

Нині багато молоді, включаючи школярів та студентів, більшу частину свого часу проводять за комп'ютером, інколи днями не виходячи з дому. У зв'язку з цим їм зазвичай не вистачає фізичної активності. Зрозумілим є бажання змінити обстановку із замкненого середовища на відкритий простір. У цьому разі переслідується мета зняти нервові та інтелектуальне напруження, поліпшити емоційний стан.

Відмінністю екотуризму від інших видів туризму є специфічний склад не лише учасників, а й організаторів. На них покладаються певні вимоги, а саме

–володіння знаннями про природу. Звичайно це знання, які спираються на любов до неї.

Загальна специфіка екотуризму узагальнена на рис. 1.1.

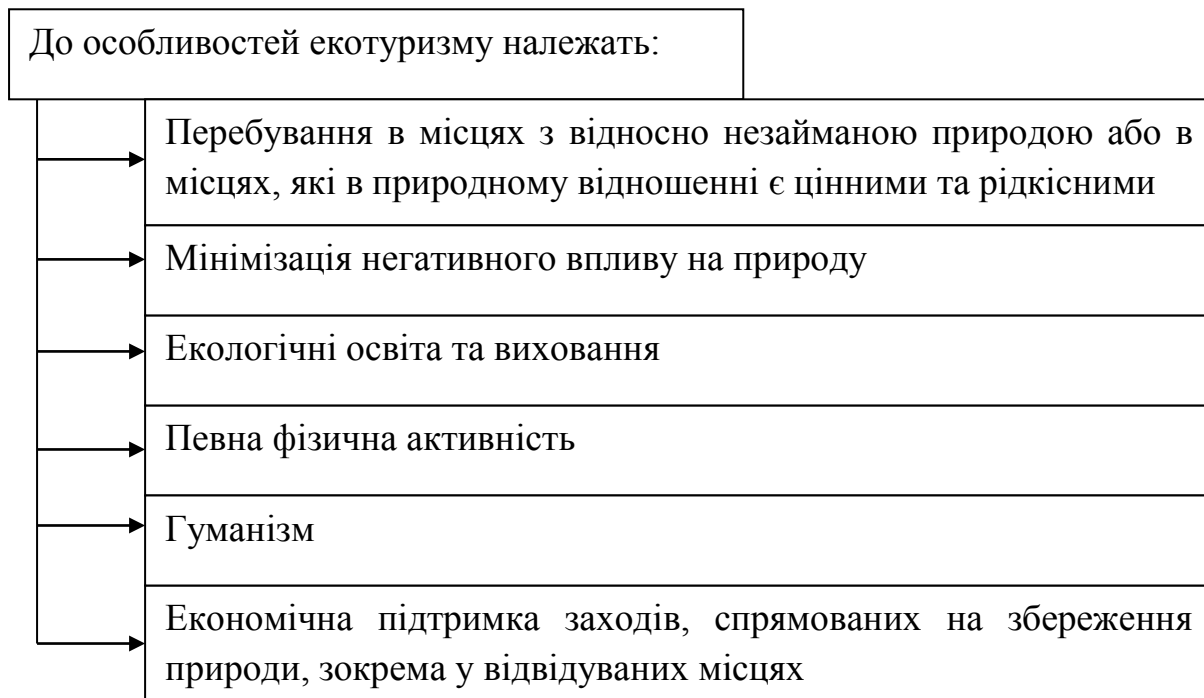


Рисунок 1.1 – Особливості екотуризму[4, с.48]

Досить часто гідями і, власне, організаторами екотурів є біологи, краєзнавці. Робота гідів з екотуристами цікавіша, ніж зі звичайними туристами. Тут наявний зворотний зв'язок і навіть взаємозбагачення знаннями та навичками. Досить тісні стосунки між гідями і молодими туристами пояснюються порівняно невеликою кількістю туристів та екскурсантів, можливістю їх неформального спілкування під час проходження маршруту. Об'єднує учасників турів уже згадана спільність інтересів. Сформульовані особливості екотуризму дають змогу побачити його відмінності з близькими за змістом видами туризму.

Основною метою екологічного туризму, його місією є турбота про збереження навколишнього природного й соціокультурного середовища, що використовується у туристських цілях. Власне, саме таке використання природи й соціокультурного надбання людства у сполученні з оздоровленням, розвитком й

отриманням задоволення від спілкування з неспотвореною природою є основним атрибутами екологічного туризму, що реалізуються в його завданнях та функціях.

Основними завданнями екологічного туризму є:

1. Постійно, систематично і цілеспрямовано культивувати критерій рівноваги навколишнього природного середовища.
2. Гармонізувати відносини між природою, суспільством і економікою.
3. Орієнтувати туристські організації на збереження, відтворення і збільшення споживчої вартості природного середовища.
4. Підкоряти короточасні інтереси отримання прибутку від туризму довгостроковим інтересам щодо збереження природи для прийдешніх поколінь.
5. Формувати в туристів почуття особистої відповідальності за стан природи та її майбутнє[13, с.18].

Екотуризм має низку функцій, серед яких найважливіші такі (рис. 1.2):

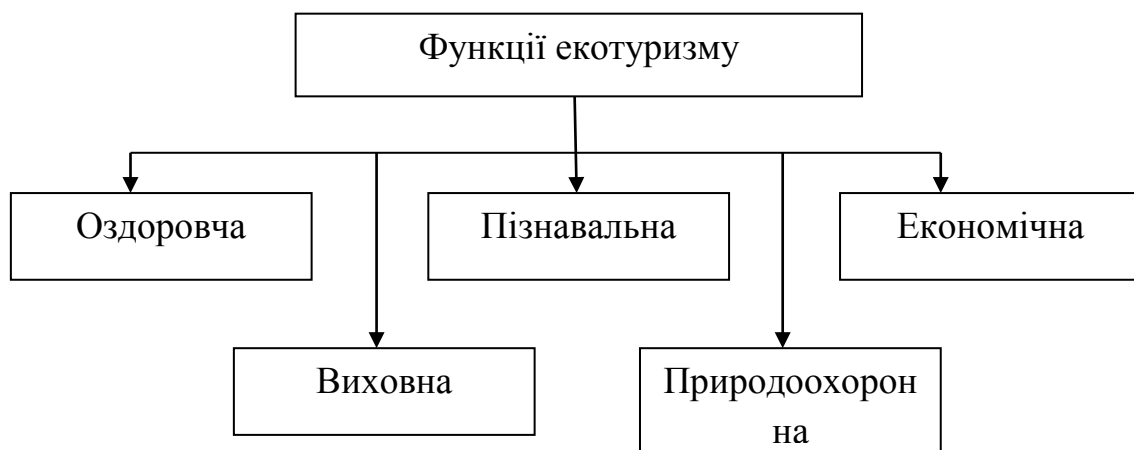


Рисунок 1.2 –Характеристика функцій екотуризму[33, с.27]

Оздоровча функція екотуризму є очевидною, оскільки екотури потребують певної фізичної активності молоді і звичайно відбуваються в екологічно чистій місцевості на свіжому повітрі. Однак справа тут не лише у фізичному оздоровленні, а й у психічному. Відвідання природи дає змогу юним туристам відпочити від звичних справ та емоційного напруження.

Пізнавальна функція екотуризму полягає не лише в отриманні нових знань, а інколи навіть у зміні поглядів. Простір для нового тут дуже великий, адже природа надзвичайно складна і до того ж перебуває у стані постійних змін.

Економічна функція екотуризму полягає в отриманні прибутку, створенні нових робочих місць, добровільному перерозподілі коштів, розвитку економіки у цілому. Щодо останнього, то відомо, що чимало країн отримують значні кошти від туризму, і зокрема екотуризму.

Різноманітними є аспекти виховної функції, до якої належить виховання гуманізму і патріотизму у молоді. Значною мірою це зумовлено тим, що туристи відкривають для себе те, наскільки багата природа Землі і, зокрема, батьківщини. Тим самим формується уявлення про велич країни – не лише економічну, а й культурну та природну. Відсутність знань про природу батьківщини збіднює уявлення про неї.

Доволі своєрідною є природоохоронна функція екотуризму. З одного боку, ця діяльність, як і будь-яка інша, чинить негативний вплив на природу, хоч і незначний. Природоохоронна функція екологічного туризму полягає в запобіганні деградації природоохоронних комплексів, національних та природних.

Нині сільський туризм необхідно розглядати не лише як один із видів відпочинку, а й як вид діяльності у сфері туризму та в сільському господарстві, що стимулюватиме розвиток регіонів, підвищить унікальність, конкурентоспроможність регіонального туристичного продукту за рахунок культурних, етнічних, природних особливостей кожного регіону, а це, своєю чергою, допоможе активізації туристичної діяльності на внутрішньому ринку[34]. Цьому сприяє, зокрема, і наявність значної кількості природних, матеріальних та етнокультурних ресурсів Полтавської області. До природних туристично-рекреаційних ресурсів доцільно віднести те, що область розташована в помірно континентальному кліматі, який характерний достатньою кількістю тепла і вологи.

1.2 Правова основа екотуризму та його види

Найважливішими нормативно-правовими актами, що стосуються екотуризму, можна вважати Закони України: «Про природно-заповідний фонд України» (16.06.1992 р.), «Про підприємництво» (16.01.1993 р.), «Про туризм» (15.09.1995 р.) [2], «Про державну реєстрацію юридичних і фізичних осіб – підприємців» (2003 р.).

У Законі України «Про туризм» в ст. 4 «Організаційні форми та види туризму» зазначено, що залежно від категорій осіб, які здійснюють туристичні подорожі (поїздки, відвідування), їх цілей, об'єктів, що використовуються або відвідуються, чи інших ознак існують такі види туризму: дитячий; молодіжний; сімейний; сільський; екологічний (зелений); культурно-пізнавальний; лікувально-оздоровчий; спортивний; пригодницький; мисливський тощо [2].

Згідно з Законом України «Про туризм» (ст.6 «Основні способи та цілі державного регулювання в галузі туризму. Основні пріоритетні напрями державної політики в галузі туризму») держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності [2].

Реалізація державної політики в галузі туризму здійснюється шляхом:

- визначення і реалізації основних напрямів державної політики в галузі туризму, пріоритетних напрямів розвитку туризму;
- визначення порядку класифікації та оцінки туристичних ресурсів України, їх використання та охорони;
- організація і здійснення державного контролю за дотриманням законодавства в галузі туризму;
- участь в розробці та реалізації міжнародних програм з розвитку туризму;
- встановлення системи статистичного обліку і звітності в галузі туризму та курортно-рекреаційного комплексу [33, с.56].

Основними пріоритетними напрямками державної політики в галузі туризму є:

- забезпечення доступності туризму та екскурсійних відвідувань для дітей, молоді, людей похилого віку, інвалідів та малозабезпечених громадян шляхом запровадження пільг стосовно цих категорій осіб;
- удосконалення правових засад регулювання відносин у галузі туризму;
- розвиток в'їзного та внутрішнього туризму, сільського, екологічного (зеленого) туризму;
- розширення міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку;
- створення сприятливих для розвитку туризму умов шляхом спрощення та гармонізації податкового, валютного, митного, прикордонного та інших видів регулювання[13, с.29].

Основними цілями державного регулювання в галузі туризму є:

- безпека туризму, захист прав та законних інтересів туристів, інших суб'єктів туристичної діяльності та їх об'єднань, прав та законних інтересів власників або користувачів земельних ділянок, будівель та споруд;
- збереження цілісності туристичних ресурсів України, їх раціональне використання, охорона культурної спадщини та довкілля, врахування державних і громадських інтересів при плануванні та забудові територій;
- створення сприятливих умов для розвитку індустрії туризму, підтримка пріоритетних напрямів туристичної діяльності[13, с.32].

Отже, підсумовуючи вищевикладений матеріал, можна зробити висновок, що екотуризм регулюється нормативними документами та Законами України, цим самим виділяючи екотуризм з-поміж інших видів туризму як оптимальний для охорони культурної спадщини.

1.3 Передумови розвитку екотуризму на Полтавщині

Екологічний туризм набуває дедалі більшого поширення у сучасному світі, в тому числі в Україні. Причому, темпи зростання популярності екологічного туризму прямо пропорційні темпам зменшення кількості незмінених природних і традиційних культурних ландшафтів.

В Україні екологічний туризм перебуває на початковій стадії розвитку. Екотуристичні мандрівки організуються переважно на самодіяльному рівні, комерційна діяльність у цьому напрямку лише зароджується. Проте уже помітне виділення двох шляхів розвитку екологічного туризму – «американського» та «європейського». Перший формується у вигляді організації спортивно-туристських подорожей в екстремальних природних умовах, другий – у формі організованого відпочинку у сільській місцевості із залученням до традиційної місцевої культури і молоді.

Тенденції розвитку екологічного туризму визначені Всесвітньою Туристською Організацією (ВТО). За даними ВТО, екотуризм входить у п'ятірку основних стратегічних напрямів розвитку туризму на період до 2020 р. Розвиток екологічного туризму тісно пов'язаний із історією виділення територій, особливо привабливих з естетичної і рекреаційної точки зору, з розробкою нормативів їх використання і охорони.

Аналізуючи перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні на наступні десять років, перш за все, необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це та сфера економіки і життєдіяльності суспільства в цілому, яка в тій чи іншій мірі інтегрує практично усі галузі. Саме це і визначає одне з перших місць, яке займає туризм у світовій економіці. Саме цей фактор повинен стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як тієї галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни в цілому.

Розвиток екотуризму має свої позитивні і негативні сторони, які наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Позитивні і негативні сторони розвитку екотуризму[14]

Позитивні	Негативні
Туризм став невід’ємною частиною економіки багатьох країн, що розвиваються і є для них найважливішою або, принаймні, одним з найважливіших джерел припливу твердої валюти	Туризм–це сфера економіки, підвладна кризі. Для багатьох країн, що розвиваються, це не має істотного значення
Збільшення припливу іноземної валюти до країни	Для країн, що приймають, небезпечні туристичні моноструктури, оскільки туризм підпадає під сильний вплив попиту

Зелений туризм на Полтавщині має всі шанси стати одним з провідних напрямів у туристичній сфері України. На порталі Полтавської обласної державної адміністрації є інформація про 75 садіб зеленого туризму (табл. 1.2). Крім чистого повітря, свіжих продуктів і сільського колориту, їх господарі прагнуть здивувати туристів якоюсь родзинкою.

Таблиця 1.2 – Кількість зелених садіб Полтавської області за районами[31]

Райони	Кількість садіб зеленого туризму
Великобагачанський район	5
Гадяцький район	2
Глобинський район	1
Диканський район	18
Зінківський район	2
Козельщинський район	4
Котелевський район	3
Кременчуцький район	3
Лохвицький район	2
Лубенський район	5
Миргородський район	16
Новосанжарський район	4
Пирятинський район	2
Полтавський район	7
Шишацький район	1
Усього	75

Можемо спостерігати, що кількість садіб зеленого туризму по районах Полтавщини досить різноманітна. Найбільше садіб знаходиться в Диканському і Миргородському районах. У Лохвицькому районі тільки дві садиби зеленого туризму: торгово-побутовий комплекс «Нектар» і садиба зеленого туризму «Під старими липами».

Більш наочно вище наведену інформацію можна побачити на діаграмі (рис. 1.3).

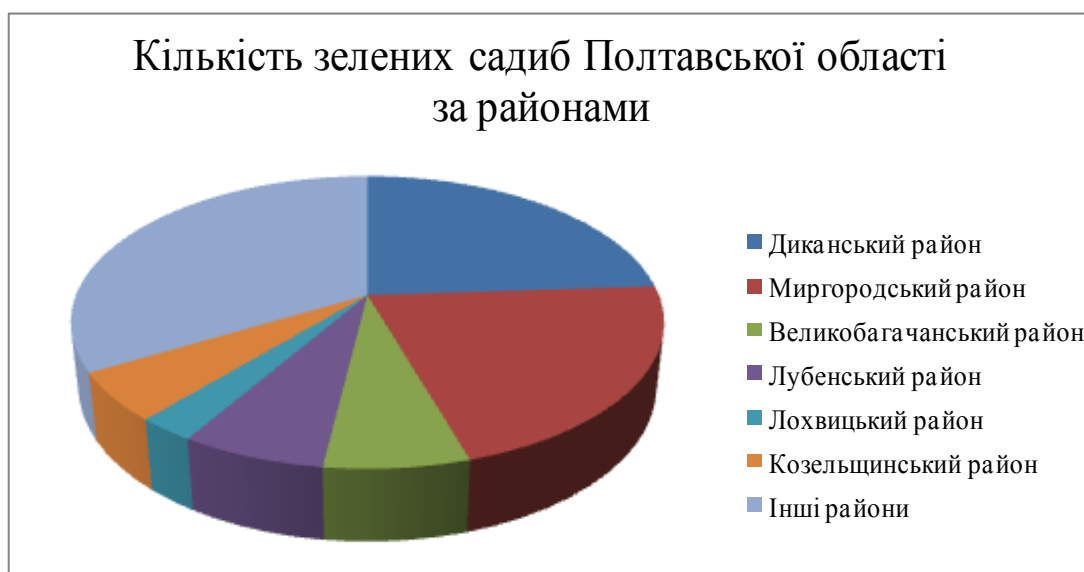


Рисунок 1.3 – Кількість зелених садіб Полтавської області за районами (складено авторами)

Перш за все, для того, щоб розвивався екотуризм, щоб будувалися садиби зеленого екотуризму, на території повинні бути певні природні ресурси: річки, ставки, озера, ліси, луки тощо. Лохвиччина багата на такі ресурси, включаючи різноманіття лікарських трав і широкий асортимент грибів. Тут є і річка Сула, і Ручанський ліс, і водосховище, і гідрологічний заказник. Разом з тим на Лохвиччині відсутні шкідливі промислові підприємства, які забруднюють навколишнє природне середовище.

Причиною того, що у Лохвицькому районі тільки дві садиби зеленого туризму, хоча можливостей розвивати екотуризм в Лохвицькому районі достатньо, може бути недостатнє фінансування держави, незацікавленість органів місцевого

самоврядування в розвитку сільського екотуризму, низька активність місцевої громади.

Якщо природа України має великий потенціал для розвитку екотуризму, то соціально-економічний потенціал Лохвиччини для розвитку цього виду туризму дуже незначний. Такий чинник, як низький рівень екологічної свідомості туристів, є причиною багатьох варварських вчинків і свідчить про неготовність населення займатися екологічними видами туризму. Відсутність кваліфікованих кадрів призводить до того, що мало хто з туроператорів хоче займатися цією діяльністю, а якщо хтось і береться, то його дії не зовсім відповідають принципам екологічного туризму. Ще одним чинником, який зменшує перспективи розвитку екотуризму в Лохвицькому районі, є недосконала законодавча база, яка відштовхує як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів.

На основі результатів дослідження було визначено сутність і різновиди сільського туризму, з'ясовано переваги й недоліки його розвитку. Також було проаналізовано наявні туристично-рекреаційні ресурси і чинники, що, впливаючи на сільський туризм в Лохвицькому районі, визначають потенційно сприятливу можливість розвитку даного виду туристичної діяльності з метою підвищення конкурентоспроможності регіону на ринку туристичних послуг. Питання розвитку сільського туризму в Полтавській області є актуальним і потребує подальшого дослідження розвитку. При цьому важливе значення має зацікавленість населення районів, зокрема молоді, а також органів місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 2

УЧАСТЬ МОЛОДІ В ОРГАНІЗАЦІЇ АКТИВНОГО ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ЛОХВИЧЧИНИ

2.1 Підгрунтя для налагодження відпочинку на природі

Мета бізнес-проекту: задоволення науково-пізнавальних і рекреаційних потреб молоді шляхом організації активного дозвілля і подорожей за допомогою технологій, що мінімально впливають на довкілля, сприяють екологічному вихованню туристів, а також соціальному і екологічному розвитку Лохвиччини.

На території Лохвиччини знаходяться унікальні природничі об'єкти, що зазначено на мапі (рис. 2.1).

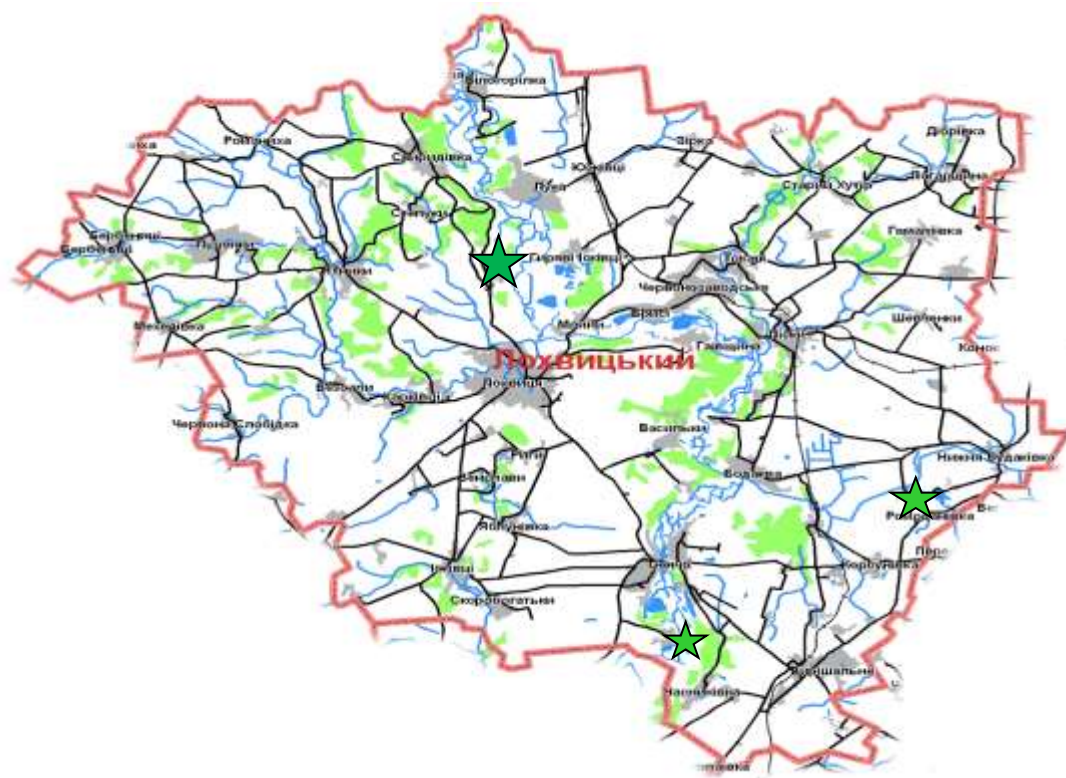


Рисунок 2.1 – Унікальні природничі об'єкти на території Лохвиччини[29]

Умовні позначення:

★ – природничі об'єкти:

- Середньосульський гідрологічний заказник Всеукраїнського значення, с.Лука (рис.2.2);

- Ручанський ліс, с.Рудка, (рис.2.3);
- Остапівське водосховище с.Остапівка, турбаза «Остапівка» (рис.2.4);
- річка Сула, яка має великі потенційні можливості для гармонійного відпочинку на природі.

1. Середньосульський гідрологічний заказник Всеукраїнського значення.

Розташований у межах Лохвицького району Полтавської області, між селами Гиряві Ісківці, Лука і Яшники, що на північ від міста Лохвиці. Створений 1996 року. Площа природоохоронної території 2243 га[3].

На території заказника зростає багато видів регіонально рідкісних рослин, серед яких особливо цінна – сальвінія плаваюча, занесена до Червоної книги України. Зростає багато лікарських рослин: валеріана висока, алтея лікарська, а також черемха, крушина тощо.

Заказник – місце гніздування багатьох видів водоплавних і болотних птахів, у тому числі журавля сірого, занесеного до Червоної книги України.



Рисунок 2.2 – Середньосульський гідрологічний заказник[32]

2. Ручанський ліс, який є місцевою пам'яткою природи і знаходиться на території Вишальненської і Ручанської сільських рад. Ідеться про лісовий масив загальною площею 149,4 га [20].

Глибока балка із сходу на захід перерізає ліс, ділячи його на праву і ліву частину. З глибин земних бере невтомну прозору силу дзвінкий струмок. Тече він дном балки через увесь ліс. Струмок не замерзає взимку і не пересихає у найбільшу спеку. Там, де він бере початок, люди зробили криницю, в якій завжди холодна і смачна вода.

На території лісу виявлено дуб, вік якого приблизно 700-800 років. Цей унікальний дуб має біля землі обхват 4,1м, на висоті 60см над землею розгалужується на два стовбури. Обхват кожного з них відповідно 2,4м і 2,1м. Діаметр крони становить 27м.

Рослинний покрив у лісі надзвичайно цікавий. Велика різноманітність ранньоквітучих рослин, які відносяться до рідкісних і зникаючих видів. Зокрема: горицвіт, сон широколистий, сон темний, астрагал шерстистий квітковий, ряст Гарлера, анемона дібрівна, шафран.



Рисунок 2.3 – Ручанський ліс (с. Рудка)

Село Остапівка знаходиться на берегах річки Озниця, вище за течією до нього примикає село Заводище, нижче за течією на відстані 2 км розташоване село Мелешки (Гадяцький район)[40].

На південно-західній околиці села розташоване Остапівське водосховище з площею поверхні понад 200 га і обсягом 5 млн м³, яке було утворене у 1985 році на річці Озниця і двох озерах. У водоймі водиться багато риби. Також на берегах водосховища є лебеді, дикі качки і бобри. Тур база «Остапівка» має:

- місця для відпочинку;
- місце для паркування машин;
- зручні місця для ловлі риби;
- кваліфікованих працівників, які надають будь-яку допомогу;
- оренду човнів.



Рисунок 2.4 – Остапівське водосховище (с. Остапівка)

Екотуристичні маршрути відповідно до основних принципів їхньої організації повинні бути: привабливими; доступними.

Привабливість маршрутів формується під час цілеспрямованої рекламної компанії, розраховані на певні верстви населення, в нашому випадку, це молодь (школярі, студенти). Було проведене опитування молоді з використанням інтернет-технологій (додаток А).

Ураховуючи унікальний природний потенціал Лохвиччини, включаючи лісові масиви, річки, водосховище, ставки, а також наявність широкої палітри рослинних видів, які занесені до Червоної книги, вважаємо доцільним залучення

місцевої молоді і молоді Полтавщини до опорядкування, збереження і популяризації природного потенціалу Лохвиччини.

Щодо доступності, слід урахувати і передбачити використання на туристичному екомаршруті різних видів транспорту. Зручність транспортного забезпечення Лохвицького району полягає у наявності залізничної станції Сенча у с.Вирішальне, а також автостанцій (Лохвицька АС). Не виключено підтримка місцевою молоддю мототуристів, туристів-велосипедистів, а також учасників пішохідних екомаршрутів.

2.2Залучення молоді до організації екотурів на Лохвиччині

Обов'язковою вимогою для створення екотуру стає наявність обслуговуючого персоналу, тобто гідів, у нашому проекті це будуть активні студенти і вчителі шкіл цього району, які добре знають місцевість і мають навички туризму. Тому «ламаючи» всі стереотипи і змінюючи світ навколо, молодь може давати майстер-класи з:

1. рибальства, варіння юшки;
2. орієнтування на місцевості і створення стежок подорожі;
3. відстеження диких тварин;
4. демонстрації правильного збору «рюкзакудо подорожі»;
5. вірної першої медичної допомоги в дикій природі, а також провести «Хвилинку історії» – розповідь і майстер клас дідів-рибалок, їхні трофеї.

У будь-який проект потрібно вкласти фінансування. З цим питанням ми звернулися до сільського голови с. Вирішальне (Лохвицького району) і дізналися, що в апараті сільської ради є постійна комісія з питань освіти і культури. Ми також розшукали спонсорів, які погодились допомогти у нашому проекті:

- ТОВ «Агроєдність» (керівник Мірошніченко Г.В.);
- ФГ «Вирішальне» (керівник Бехтір В.І.);
- ТОВ «Вирішальне-агро» (керівник Ягодовський С.В.);

– СхРУПрАТ «Райс – максимко» (керівник Щербак Ю.П.).

Проаналізувавши ці відомості, ми дійшли висновку, що можна організувати системне співробітництво різних установ і організацій, як державних, так і громадських.

Спонсори зобов'язались допомогти:

- приладдям для ночівлі;
- вудками тавсім необхідним для рибальства;
- аптечками;
- знаряддями праці для очищення навколишнього середовища Лохвиччини.

План проекту передбачає залучення до нього не тільки молоді Лохвиччини, а й тих, хто приїде до нас загалом, тому у нас постало питання про розміщення зон відпочинку.

Проаналізувавши місцевість Лохвиччини, можемо зробити висновок, що місця для такого комфортного розміщення є, це:

- Готель – кафе «Корона» (м. Лохвиця).
- Кафе «Аляска» (м. Лохвиця).
- Туристична база «Остапівка»: на березі водосховища є чудові будинки відпочинку.

Жителі селищ і сіл Лохвиччини з радістю погодились надавати місце для ночівлі нашим туристам. Звісно, що в літній період екопоходів туристи будуть зупинятися унаметах.

2.3 Створення гуртка «Школа виживання» в селі Вирішальне

Гурток «Школи виживання» ми вирішили створити у селі Вирішальне Лохвилького району.

Програма школи передбачає відвідування екологічних стежок, природознавчих, краєзнавчих музеїв, знайомство з місцевими екологічними проблемами.

Програма ж екотуру, яка викладається у школі, передбачає ознайомлення із суто природними об'єктами й незайманою природою в поєднанні з вивченням традиційних, аборигенних форм природокористування.

Так, транспорт, яким користуються туристи, має не завдавати шкоди навколишньому середовищу(велотури);їжа туристів повинна бути екологічно чистою й корисною, при цьому до раціону туристів включено місцеві продукти; туристи не залишають на маршруті сміття.У зв'язку з цим організатори екологічних турів віддають перевагу багаторазовим пакункам продуктів.

Вогнища за проектом мають влаштовуватися виключно у спеціально обладнаних місцях. Збирання грибів, ягід, квітів, лікарських рослин, будь-яких природнихсувенірів туристи повинні проводити тільки в суворо відведених місцях і в певний час. З усіх видів полювання можливе тільки фотополювання (мисливські тури є антиекологічними), припустимо рибальство.

Мотивація комплектування туристів у групи може бути різною, наприклад, виходячи зі спільних інтересів. Групи туристів можуть бути об'єднані однією професією, родом занять. При комплектуванні груп слід ураховувати не лише спільність інтересів її членів, а й час, зручний для поїздки. Від чисельності групи багато в чому залежить ефективність організації і проведення походу. Оптимальний кількісний склад туристичної групи в екологічному поході коливається в межах від шести до десяти осіб, а для туристичної групи, яка бере участь у поході вихідного дня, поході або подорожі, він повинен бути не менше чотирьох і не більше п'ятдесяти осіб. У туристичній групі зазвичай є кілька основних громадських «посад»: староста, відповідальний за спорядження, відповідальний за харчування, культорганізатор.

Керівник туристичного походу повинен:

- володіти знаннями, навичками й вміннями, які визначено обсягом програми «Організатор екологічного туру»;
- мати досвід участі в поході з відповідного виду туризму щонайменше на одну категорію складності вище, ніж заявлений маршрут;

– мати досвід керівництва походом з того самого виду туризму попередньої категорії складності.

Крім того, керівник групи повинен:

- уміти максимально згладжувати й (або) ліквідувати конфлікти, щовиникають як усередині групи, так і поза нею;
- уживати заходів для згуртування колективу групи;
- визначати у складі групи неформальних лідерів, які можуть (або неможуть, або не хочуть, тобто протидіють) допомогти керівникові групи в його роботі, а якщо є «опозиція», знайти способи її нейтралізації.

«Школа виживання» включає в себе програму з підготовки дітей до швидкого цільового реагування в екстремальних ситуаціях, загартовування характеру, вміння приймати зважені рішення у швидкий проміжок часу, не пасувати перед труднощами і не ховатися від проблем, вміти планувати і ставити орієнтири, розділяти основне і другорядне, патріотичне виховання.

У зв'язку з цим планується заняття розбити на декілька етапів стосовно пори року і сезонних особливостей, але не виключається і комбінування етапів.

Метою навчання у «Школі виживання» є отримання навичок виживання в дикій природі, а саме:

- орієнтування на місцевості, вміння працювати із компасом, картою, GPS-трекером, вміння орієнтуватися за сонцем, зіркам, іншим ознакам;
- побудова тимчасового і постійного укриття від несприятливих погодних умов;
- уміння розпалювати багаття за допомогою підручних матеріалів, розрізняти види багаття для різних потреб;
- знання з вибору одягу і екіпірування для туризму, вміння використовувати підручні матеріали в якості знарядь виживання;
- відомості про отруйні, їстівні і лікарські рослини і тварин своєї місцевості;
- навички рибальства;
- знання народних промислів, таких, як гончарство, лозоплетіння і елементи ковальства, різьблення по дереву;

- знання і вміння спостерігати за дикою природою, вміння маскуватися, тренування витримки;
- екскурсії на різні природні об'єкти і розглядання їх потенціалу для виживання;
- знайомство із зразками стрілецької військової і мисливської зброї, розглядання особливостей, характеристик і прийомів користування;
- обов'язкові щотижневі і щомісячні виїзди до лісу для закріплення і відшліфовування практики виживання;
- психологічні тренінги щодо підвищення рівня впевненості у власних силах і можливостях, вміння швидко і спокійно реагувати в екстремальних ситуаціях і пояснення особливостей і психологічних аспектів довгого перебування наодинці;
- перегляд відео-і фотоматеріалів, що стосуються виживання у дикій природі, аналіз отриманої інформації і відповідні висновки;
- підготовка і проведення сплаву на байдарках чи каяках річками своєї місцевості;
- загартовування фізичної витривалості, сили духу і психологічної стійкості у несприятливих погодних умовах;
- розвиток умінь і навичок роботи в команді;
- ознайомлення із техніками і методиками альпінізму, закріплення елементарних знань на практиці;
- проведення конкурсів, направлених на відточування отриманих умінь і навичок;
- презентації діяльності школи на масових заходах, виставки робіт з природних матеріалів, майстер-класи від дітей – дітям;
- залучення бажаючих до навчання в школі;
- літній наметовий табір для всіх учнів школи і охочих;
- посильна допомога односельчанам із обмеженими фізичними можливостями і ветеранам;
- допомога у ліквідації наслідків стихійного лиха і несприятливих погодних умов;

- патрулювання водойм й інших природних об'єктів під час нересту риби в співпраці з органами правопорядку і рибінспекцією;
- волонтерська робота зі збирання необхідних речей для бійців АТО, зустрічі з бійцями і ветеранами;
- знання, які стосуються сучасних технік загартовування і можливості їх застосування у повсякденному житті;
- фізичний, соціальний і психологічний розвиток шляхом проведення спеціалізованих тренінгів, конкурсів і відповідних змагань;
- інтелектуальний розвиток у межах проведення різноманітних конкурсів на зразок «Що? Де? Коли?» і «Брейн-рингів»;

Отже, дослідивши місцевість Лохвиччини, і за результатами соціального опитування в мережі Інтернет, можна зробити висновок, що район, який був нами вибраний, має багато заповідних і екологічних зон. На цій території є всі сприятливі умови для розвитку екотуризму і його проектів.

РОЗДІЛ 3

ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ І ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЕКОТУРІВКУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ: «ЛОХВИЧЧИНА МУЗИЧНА: ВІД КЛАСИКИ ДО РОК-МУЗИКИ»

Лохвиччина, як і загалом Полтавщина, має не лише унікальні ландшафти для організації відпочинку дітей, підлітків, також студентської молоді на природі, але й можливості для їх культурно-пізнавального відпочинку. Нині в області діє низка туристичних маршрутів, що сприяють відпочинку дітей у зимовий і літні періоди і які є запорукою національно-патріотичного виховання, збереження і примноження культурно-історичної і духовної спадщини Полтавської області. Найбільш зарекомендував себе туристичний маршрут «Гоголівські місця Полтавщини». Однак, на нашу думку, більшість районів Полтавщини до цього часу залишається поза увагою з точки зору налагодження екотуристичної діяльності, включаючи Лохвиччину

У даному розділі пропонуємо власне бачення ролі молоді Лохвицького району в організації і популяризації екотурів, метою яких є залучення підростаючого покоління до активного культурно-пізнавального відпочинку.

Ми пропонуємо у межах роботи створення екотуру «Лохвиччина музична: від класики до рок-музики». Ініціаторами і розробниками даного екотуру можуть бути: Лохвицький міський центр дитячої і юнацької творчості, Лохвицька дитяча музична школа імені І.О. Дунаєвського, Заводська (колишня назва Червонозаводська) дитяча школа, Вирішальненська ЗОШ І-ІІІ ступенів.

Співорганізаторами і спонсорами пропонованого проекту можуть стати також: Лохвицька районна державна адміністрація, селищна рада селища Заводське і сільська рада села Вирішальне, сільська рада села Риги, не виключаємо участі сина І.О. Дунаєвського – Максима Дунаєвського, який неодноразово записував свої твори на Полтавському телебаченні [12].

Потенційними учасниками екотуру можуть стати учні і молодь Лохвицького району, студенти Полтавського музичного училища імені М.В. Лисенка,

Полтавського педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Полтавського університету економіки і торгівлі, актори Полтавського музично-драматичного театру імені М.В.Гоголя, учні музичних шкіл області тощо.

Для інформаційної підтримки творення і популяризації зазначеного екотуру пропонуємо використовувати сайт управління культури Полтавської обласної державної адміністрації, сайт «Полтавщина туристична», сайт Лохвицької районної державної адміністрації, соціальні мережі.

Екотур «Лохвиччина музична: від класики до рок-музики» може охопити: село Венслави – м. Лохвиця – селище Заводське (колишнє Червонозаводське).

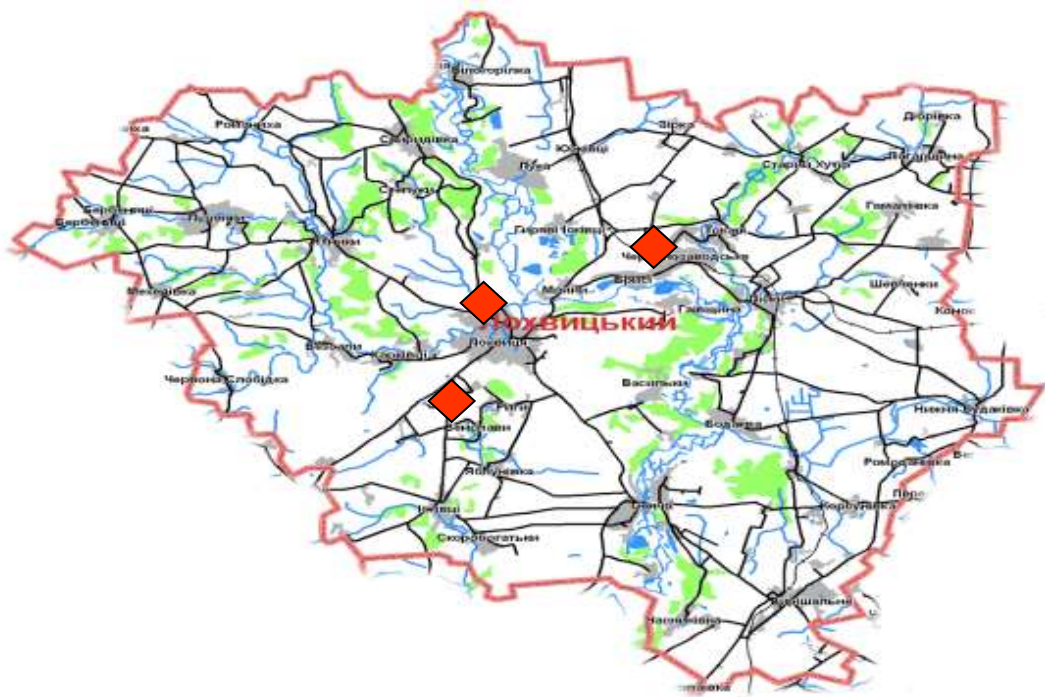


Рисунок 3.1 – Мапа Лохвицького району із зазначенням місць зупинок під час екотуру «Лохвиччина музична: від класики до рок-музики» (складено авторами)

Тривалість даного екотуру складає три дні:

Перший день. Село Венслави: батьківщина Нестора Феофановича Городовенка (1885–1964) – відомого українського музичного діяча, організатора і диригента хорової капели «Думка» (рис. 3.2). Тут бере початок даний музичний екотур, планується перша зупинка на природі, проведення музичної вікторини, присвяченої українським композиторам; ночівля в сільській оселі.



Рисунок 3.2 – Нестор Феофанович Городовенко(9.11.1885 – 21.08.1964) [26]

Н.Ф. Городовенко у 1907 р. закінчив Глухівський педагогічний інститут, працював у навчальних закладах міста Лохвиці, Переяслава, с. Ольгополя (нині Вінницька область), де викладав співи й керував хорами. Починаючи від 1927 р. Н.Ф. Городовенко працював в Києві: спершу викладачем 2-ї української гімназії, був керівником хорів Київського університету і Всеукраїнської вчительської спілки. З 1919 р. Н.Ф. Городовенко – організатор, художній керівник і головний диригент хорової капели «Думка», яка була сформована на основі хору кооперативної спілки «Дніпросоюзу». З капелою «Думка» Н.Ф. Городовенко гастролював Україною (у т.ч. виступи проходили на Лохвиччині), Франції, Росії і Білорусії, пропагуючи українську пісню. Заслужений артист УРСР (1925 р.). У 1930 р. хоровій капелі «Думка» було присвоєно звання «Заслужена капела УРСР».

Творчу діяльність Н.Ф. Городовенко поєднував з педагогічною, з 1930 р. він викладав у Київському музично-драматичному інституті імені Миколи Лисенка і керував його диригентським відділенням.

Під час німецької окупації УРСР був диригентом Української народної хорової капели в Києві (1942–1943 рр.), керівником хору імені Миколи Леонтовича Інституту народної творчості у Львові (1943–1944 рр.).



Рисунок 3.3 – Погруддя Нестора Городовенка на «Алеї Героїв Лохвиччини»,
м. Лохвиця [26]

Саме у Львові він познайомився з Іваном Багряним, з яким його об'єднували дружні стосунки. У 1944 р. він виїхав до Німеччини, де 1945 р. організував хор «Україна». З 1949 р. постійно жив у Канаді(м. Монреаль), де протягом 14 років керував хором «Україна». Диригент помер і похований у м. Монреалі.

Інформаційна підтримка екотуру: доцільно використати сайт Ригівської сільської ради і музичний відеоролик в YouTube про село Венслави з чудовими краєвидами місцевості.



Рисунок 3.4 – Хор «Україна». У центрі світлини – Н.Ф. Городовенко, 1952 р.[26]



Рисунок 3.5 – Н.В. Городовенко на вулицях Монреалю (Канада), 1952 р.[26]

Другий день. м. Лохвиця. Ночівля у готелі чи в іншому житлі. Батьківщина відомого радянського композитора, автора оперет, балетів, пісень і романсів, музики до художніх і документальних фільмів І.О. Дунаєвського (рис.3.6), оглядова екскурсія Лохвицею, ознайомлення з будинком, де народився композитор; відвідання кімнати композитора І.О. Дунаєвського у Лохвицькому краєзнавчому музеї (гіді – працівники музею і місцева молодь) (рис. 3.7); перегляд музичних уривків із фільмів, музику до яких написав І.О. Дунаєвський (у музеї зимової пори чи на відкритому літньому кіно, чи театральному майданчику за участю молоді).

Видатний радянський композитор і народний артист РРФСР українського єврейського походження І.О. Дунаєвський народився у Лохвиці, у родині заможного службовця-єврея Цалі Дунаєвського. У 1929 р. І.О. Дунаєвський закінчив Харківську консерваторію за класом скрипки. Працював як композитор і диригент у харківських драматичних театрах. З 1924 він жив у Москві, де керував музичною частиною Театру сатири. Ним написано близько 300 пісень і романсів, 15 оперет, 4 балети, музика до 40 художніх і документальних кінофільмів і більш, ніж до 80 театральних постанов, багато оркестрових творів.



Рисунок 3.6 – Ісаак Осипович Дунаєвський (30.01 1900 – 25.07. 1955) [12]

Не відкидаючи традицій неовіденської оперети Імре Кальмана, Франца Легара, І.О. Дунаєвський прокладав нові шляхи, тісно зв'язавши оперету з радянською масовою піснею й народною творчістю. Композитор увів у свої твори великі ансамблі, розгорнуті фінали, оркестрові епізоди. В опереті «Вільний вітер» він уперше у цьому жанрі відобразив тему боротьби за мир.



Рисунок 3.7 – Лохвицький краєзнавчий музей імені Г.С. Сковороди. Експозиція «Видатні музики Лохвиччини», присвячена Н.Ф. Городовенку та І.О. Дунаєвському. Унікальним експонатом музею є рояль, який належав І.О. Дунаєвському [24]

Серед найкращих оперет І.О. Дунаєвського також «Син клоуна» і «Біла акація».

Найяскравіше виявився талант Дунаєвський у музиці до фільмів: «Веселі хлоп'ята» (1934 р.), «Три товариші» (1935 р.), «Воротар» (1936 р.), «Цирк» (1936 р.), «Діти капітана Гранта» (1936 р.), «Волга-Волга» (1938 р.; «Світлий шлях» (1940 р.), «Весна» (1947 р.), «Кубанські козаки» (1950 р.). Композитор став одним із творців радянської музичної кінокомедії, зробивши музику одним з головних компонентів драматургії кінофільму.

У програмі екотуру можливий виступ молодих талантів Полтавського музичного училища з нагоди дня Лохвиці чи інші музичні свята з обов'язковим виконанням творів І.О. Дунаєвського.

Інформаційна підтримка: сайт Лохвицької районної державної адміністрації, соціальні мережі: відеоролики про І.О. Дунаєвського і його твори; відеоролики з фільмів-оперети «Діти капітана Гранта»; «Вільний вітер» (проблема збереження миру), «Біла акація» (проблема дружби, кохання і вірності) тощо.

Музичні традиції І.О. Дунаєвського продовжує його син – Максим Ісаакович Дунаєвський. Він автор музики до низки фільмів, серед яких: «Д'Артаньян і три мушкетери», «Ах, водевіль, водевіль...», «Мері Поппінс, до побачення!», «У пошуках капітана Гранта», «Карнавал».

Третій день. Селище Заводське (колишнє Червонозаводське). Музей історії рок-музики, знайомство з учасниками гурту «Крок Бенд» – організаторами створення музею; неформальне спілкування на природі, вечір біля вогнища з гітарою; ночівля в сільській оселі. Учасники гурту «Крок Бенд» із Заводського на Лохвиччині почали грати, коли ще були юними (1993 р.) (рис.3.8). Сьогодні музиканти такі ж популярні серед земляків, як і 23 роки тому. Крім того, вони створили Музей музики, куди збирають старі інструменти, фотографії й історії місцевих вокально-інструментальних ансамблів і рок-гуртів.



Рисунок 3.8 – «Крок Бенд» з експонатами музею
(зліва направо): Федір Бердник, Сергій Мірошник, Михайло Бердник

і

Олексій

Гришко

Першим успіхом музиканти вважають здобуття 1995 р. другого місця на обласному фестивалі «Берегиня», де змагалися 23 колективи. Про гурт почала писати преса, з'явилися прихильники серед земляків. У Лохвицькому районі немає жодного великого чи навіть середнього села, де б колектив не виступав. Були в Полтаві на фестивалі «Червона рута», гастролювали в Гадячі, Зінькові, Пирятині, Карлівці, Великій Багачці тощо. Музиканти часто грали разом з гуртами «Краяни», «Фрістайл», дуєтом Анісімових, ансамблем «Вікторія». Зараз майже усі свята в Заводському проходять за їхньої участі.

Більшість пісень «Крок Бенду» стилістично можна віднести до рок-н-ролу, блюзу, ритм-енд-блюзу. Гурт має любительські й професійні записи, відеокліпи. На Лохвиччині пісні гурту можна почути навіть із вікон авто. За 23 роки музиканти записали шість альбомів, які розповсюджують із рук в руки і через Інтернет. Кожного року колективом музиканти їздять на берег Сули поблизу села Луки відпочивати.

У 2012 р. музиканти почали з усього району збирати експонати для створення Музею рок-музики. Цей музей існує в місцевому будинку культури №1 і на сторінці керівника групи Федіра Бердника у соціальній мережі «Однокласники» під назвою «Історія ВІА і рок-груп Лохвицького району». У музеї музикантами зібрані фотографії найвідоміших рок-груп Лохвиччини і загалом Полтавщини.

Інструменти для музею дарують переважно друзі-музиканти, родичі музикантів, яких вже немає в живих. Багато хто приносить фото, їх сканують і розміщують в Інтернеті. Коли люди дізналися про музей, почали підтримувати ініціативу: той приніс барабан, той палички, той педаль-«примочку». Працівники професійно-технічного училища віддали до музею списані гітари, які збиралися викинути на смітник. Коли до музею приходять музиканти, що колись грали у самодіяльних ансамблях і гуртах, їх охоплює світла ностальгія. Вони охоче поринають у минуле й доповнюють колекцію інтерв'ю-спогадів.

Інформаційна підтримка: сайт селища Заводське (Червонозаводське); ілюстрації з музею історії рок-музики і гурту «Крок-Бенд»; сторінка керівника групи Федіра Бердинка у соцмережі «Однокласники» під назвою «Історія ВІА і рок-груп Лохвицького району».

Отже, за нашою думкою, участь молоді в організації і розвитку екотуризму на Лохвиччині має сприяти популяризації вітчизняної культурної спадщини, передусім серед дітей і підлітків із сільських шкіл, а також студентської молоді. Через екотури культурно-пізнавального спрямування студенти Полтави та інших міст України також матимуть можливість пізнавати на природі українські духовні традиції. Разом з цим облаштування сільських зелених осель дасть можливість активізувати родинний відпочинок. Ефективним засобом відпочинку в сільській місцевості можуть стати екотури «Лохвиччина музична: від класики до рок-музики», які будуть цікавими і для людей похилого і середнього віку, і для дітей і підлітків.

ВИСНОВКИ

В Україні, практично в усіх регіонах, останнім часом активно розвивається екологічний туризм. У чотирьох біосферних заповідниках, 48 національних природних парках і 77 регіональних ландшафтних парках України діють близько 150 екологічних стежок протяжністю до 1 тис. 300 кілометрів, 43 еколого–інформаційних центри, 36 музеїв природи, обладнані сотні місць для відпочинку. Це дозволяє організувати різні екотуристичні екскурсії, пропонувати туристам любительську і спортивну риболовлю, сплав річками на плотах і човнах, кінні і велосипедні прогулянки.

Основна ідея екологічного туризму – це, насамперед, турбота про навколишнє природне середовище, що використовується у туристичних цілях. Власне, саме таке використання природи у сполученні з вихованням любові до неї, усвідомленням важливості її захисту і відтворення і є основною відмінною рисою екологічного туризму. Екотуризм сприяє розвитку регіонів, спрямовує соціально-економічний розвиток в нове позитивне, екологічно виважене русло, одночасно об'єднуючи місцеві громади всієї України. Екотуризм сприяє залученню молоді, включаючи дітей, підлітків і студентів, до організації активного дозвілля.

Лохвицький край на Полтавщині є чудовою базою для облаштування відпочинку молоді на природі. Участь молоді в організації і розвитку екотуризму в цьому районі Полтавської області має сприяти задоволенню її науково-пізнавальних і рекреаційних потреб, а також активному дозвіллю і екологічному естетичному вихованню туристів. З огляду на унікальність природного потенціалу Лохвиччини, включаючи широкую палітру рослинних видів, які занесені до Червоної книги, вважаємо доцільним залучення як місцевої молоді, так і молоді Полтавщини загалом до упорядкування, збереження і популяризації природного потенціалу цього куточка регіону.

Відтак важливою для успішної реалізації запропонованих авторами проектів екотуризму на Лохвиччині є співпраця молоді зі шкільними колективами, органами місцевого самоврядування і громадськими організаціями.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [Електронний ресурс] від 25.06.1991 р.. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>
3. Про затвердження про гідрологічний заказник загальнодержавного значення «Середньосульський»: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів: прийнятий 28 вересня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua>
4. Буйленко В.Ф. Туризм [Текст]: підручник / В.Ф. Буйленко. – М. : Фенікс, 2008. – 416 с.
5. Венслави. Лохвицький район. Полтавська область на карті України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.house-ua.com/uk/карта/обл-полтавська/ро-лохвицький/місто-венслави
6. Венслави (Село моє...). YouTube відеоролик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=QUL6nPem8kM>
7. Видатні люди краю. Лохвицька районна державна адміністрація ... [Електронний ресурс]. – Режим доступу: lohvica.adm-pl.gov.ua/page/vidatni-lyudi-kraju
8. Вундеркіндом Ісаак Дунаєвський став під Полтавою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: UkrMediaukr.media
9. Городовенко Нестор Феофанович. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>
10. Городовенко Нестор Феофанович. Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс]. esu.com.ua
11. Городовенко Нестор Теофанович / Полтавіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: history-poltava.org.ua
12. Дунаєвський Ісак Осипович. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дунаєвський_Ісак_Осипович

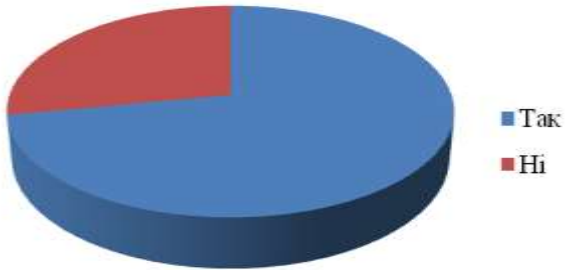
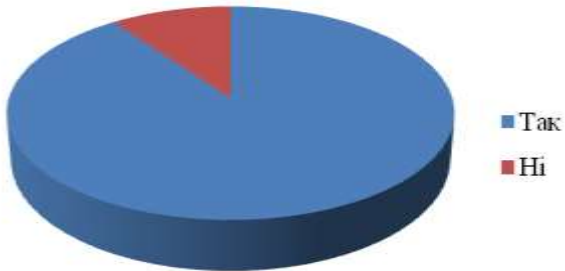
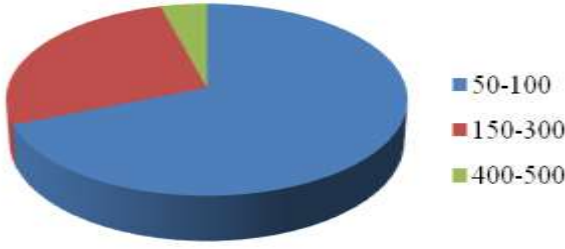
13. Екогеографія та екотуризм: Підручник / В. Г. Петрук, О.В. Бондарчук, І.А. Трач та інші. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. – 178 с.
14. Екологічний туризм: навчальний посібник / за ред. В.І. Вишневського. – К.: Інтерпрес ЛТД, 2015. –140с.
- 15.Заводське (Червонозаводське). Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Заводське>
16. Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область ... [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://uk.wikipedia.org/.../Звід_пам'яток_історії_та_культури_України
17. Інформаційний сайт з екотуризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
www.ecotourismrussia.ru
18. Ісаак Дунаєвський / Персоналії / Проект «Українці в світі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
www.ukrainians-world.org.ua
19. Історія Остапівки [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://slavia.do.am/index/istorija_ostapivki/0-201
20. Лохвиччина туристична - Відділ культури і туризму Лохвицької ... [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
lokhvytskyirbc.jimdo.com/лохвиччина-туристична/https://www.google.com.ua
- 21.Лохвиччина туристична. YouTube відеоролик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com>
22. Лохвицька районна державна адміністрація. Головна сторінка [Електронний ресурс]. – режим доступу: lohvica.adm-pl.gov.ua
23. Лохвицька дитяча музична школа імені І.О. Дунаєвського [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/39430143/
24. Лохвицький краєзнавчий музей імені Г.С. Сковороди. Рідна країна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ridna.ua» Музеї України» Полтавська
25. Недоспівана пісня Ісаака Дунаєвського. Слобідський край [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.slk.kh.ua

26. Нестор Городовенко. Українські класичні співаки, композитори ... [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ex.ua/17208462
27. Об'єкти туристичного відвідування. Полтавщина туристична [Електронний ресурс]. – Режим доступу: poltava-tour.gov.ua
28. Обласна програма розвитку туризму і курортів на 2016–2020 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://poltava-tour.gov.ua>
29. Перелік пам'яток культурної спадщини на території м. Лохвиці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ...www.lmr.gov.ua/pub/Perelik.pdf
30. Рутинський М.Й. Сільський туризм: Навч. посіб. / М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінько. – К. : Знання, 2006. – 271 с.
31. Садиби сільського зеленого туризму Полтавщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://poltava-tour.gov.ua/page/sadibi-silskogo-zelenogo-turizmu>
32. Середньосульський заказник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
33. Сорокіна Г.О. Екологічний туризм: навч. посіб. / Г.О. Сорокіна. – Луганський національний у-т імені Тараса Шевченка. – Луганськ : Вид-во ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 206 с.
34. Союз сприяння розвитку зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.greentour.com.ua.
35. Україна туристична: Лохвиця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.turystam.in.ua
36. Червонозаводська (Заводська) міська рада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ch-zavodska-mr.gov.ua/
37. Чернов А. Поліфонія української пісні. Персоналії / А. Чернов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: gazeta.dt.ua
38. Шибанов Г. Хормейстерська діяльність Нестора Городовенка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dspace.nbuv.gov.ua
39. Шибанов Г.М. Нестор Городовенко: життя і творчість / Г.М. Шибанов. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 201. – 248 с.

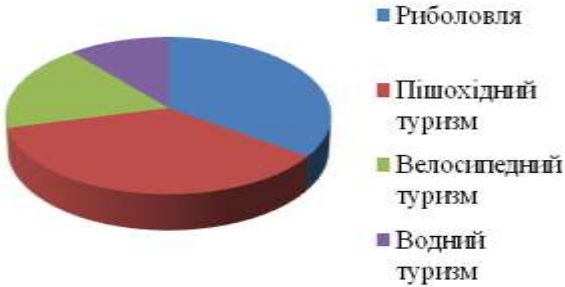
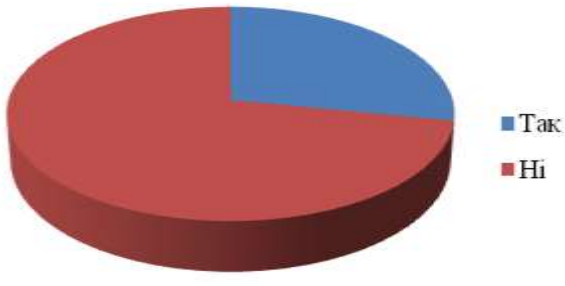
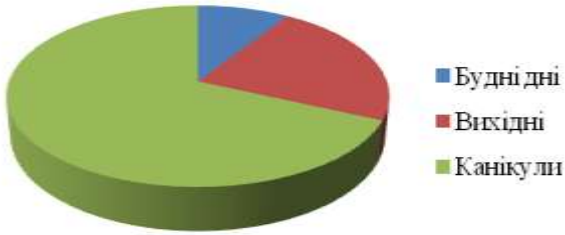
Додаток А

Соціальне опитування «Сільський екотуризм»

Таблиця А.1 – Результати соціального опитування на тему: «Сільський екотуризм», проведеного за період з 01.01.2016 – 31.09.2016 серед жителів Лохвицького району засобами соціальної мережі ВКонтакте (складено авторами)

Питання	Результат
1. Чи маєте ви уявлення про сільський екотуризм?	 <p>■ Так ■ Ні</p>
2. Якби у Вашому населеному пункті відкрилася школа сільського екотуризму, Ви б відвідували заняття?	 <p>■ Так ■ Ні</p>
3. Яку суму Ви готові заплатити, щоб здобути необхідні для туриста навички?	 <p>■ 50-100 ■ 150-300 ■ 400-500</p>

Продовження додатку А.1

<p>4. Якому виду активного відпочинку Ви віддаєте перевагу?</p>	 <ul style="list-style-type: none"> ■ Риболовля ■ Пішохідний туризм ■ Велосипедний туризм ■ Водний туризм 	
<p>5. Чи володієте ви навичками туриста?</p>	 <ul style="list-style-type: none"> ■ Так ■ Ні 	
<p>6. В які дні вам було б зручно відвідувати школу сільського екотуризму?</p>	 <ul style="list-style-type: none"> ■ Будні дні ■ Вихідні ■ Канікули 	